

23.3.2021

KOMUNIKAT DLA POSŁÓW

Przedmiot: Petycja nr 0677/2020, którą złożyła A. S. (Polska), w imieniu Stowarzyszenia Rozwoju Innowacyjności Energetycznej w Zgorzelcu, z 27 000 podpisów, w sprawie sprzeciwu wobec natychmiastowego zamknięcia Kopalni Węgla Brunatnego w Turowie (Polska)

1. Streszczenie petycji

Składająca petycję wyraża obawy mieszkańców przygranicznych regionów Polski, Republiki Czeskiej i Niemiec w związku z domniemanymi narastającymi atakami ze strony czeskich sąsiadów, które są wspierane przez różne organizacje ekologiczne z Republiki Czeskiej i rzekomo mają na celu zamknięcie kompleksu górniczo-energetycznego w Turowie. Twierdzi ona, że kompleks górniczo-energetyczny w Turowie w ciągu ponad 100 lat działalności zawsze reagował na wszelkie zastrzeżenia ze strony czeskich i niemieckich sąsiadów i dostosowywał się do zmieniających się warunków związanych z ekologią i ochroną środowiska. Obecnie władze kopalni złożyły wniosek o kontynuowanie działalności wydobywczej na istniejącym obszarze górniczym przez sześć lat, a ponadto zmniejszyły strefę działalności kopalni o kilkadziesiąt kilometrów kwadratowych. Spotkało się to z silnym oporem i krytyką ze strony niektórych mieszkańców miast przygranicznych, którzy złożyli do Komisji Petycji Parlamentu Europejskiego skargę dotyczącą zamknięcia kopalni w Turowie, podpisaną przez 13 000 mieszkańców kraju libereckiego. Składająca petycję twierdzi, że kompleks górniczo-energetyczny w Turowie zapewnia bezpośrednio zatrudnienie około 5 000 mieszkańców powiatów bolesławieckiego, lubańskiego i zgorzeleckiego oraz 10 000 osób pracujących w przedsiębiorstwach działających na potrzeby tego kompleksu. Kompleks ten od lat jest jedynym pracodawcą i źródłem dochodu tysięcy rodzin. Jego likwidacja oznaczałaby całkowite załamanie się rynku pracy i dramatyczne zmiany społeczne. Zdaniem składającej petycję za kilkadziesiąt lat zarówno kopalnia, jak i elektrownia zaprzestaną działalności, tak jak ma to miejsce w przypadku elektrowni opalanych węglem brunatnym w krajach sąsiadujących, ale będzie to długotrwały proces rozłożony na lata. Ponadto twierdzi ona, że protesty wyraźnie dotyczą jedynie polskiej inwestycji, chociaż w pobliżu funkcjonują

znacznie większe czeskie i niemieckie kopalnie węgla brunatnego. Składająca petycję popiera kontynuację działalności wydobywczej w Kopalni Węgla Brunatnego Turów w nadchodzących latach i jednocześnie zwraca się o wsparcie dla działań mających na celu tworzenie miejsc pracy w tym regionie w nadchodzących latach po zamknięciu kompleksu górnictwo-energetycznego w Turowie.

2. Dopuszczalność

Petycja została uznana za dopuszczalną dnia 9 listopada 2020 r. Zwrócono się do Komisji o przekazanie informacji (art. 227 ust. 6 Regulaminu).

3. Odpowiedź Komisji otrzymana 23 marca 2021 r.

- 1) Podsumowanie uwag Komisji przedstawionych na posiedzeniu Komisji Petycji w dniu 2 grudnia 2020 r.

Komisja wyjaśniła, że tocząca się dyskusja nie dotyczy zamknięcia kopalni w Turowie, ale zgodności przedłużenia koncesji na wydobycie z prawem UE w zakresie ochrony środowiska (dyrektywą w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (OOS)¹, dyrektywą w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko², dyrektywą w sprawie swobody dostępu do informacji³ oraz ramową dyrektywą wodną⁴). Chodzi zatem o procedurę prowadzącą do przedłużenia koncesji na wydobycie i ewentualnych dostosowań pozwolenia (środki łagodzące), aby zmniejszyć oddziaływanie kopalni na środowisko.

Komisja poinformowała, że obecnie rozpatruje skargę międzypaństwową na podstawie art. 259 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE), którą złożyły władze czeskie w związku z przedłużeniem koncesji na wydobycie dla kopalni w Turowie.

- 2) Odpowiedź Komisji na argumenty przedstawione przez składającą petycję podczas posiedzenia Komisji Petycji 2 grudnia 2020 r.

Komisja zwraca uwagę, że celem Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) nie jest wspieranie samych projektów w zakresie transformacji energetycznej, lecz wspieranie terytoriów zmagających się z poważnymi wyzwaniami społeczno-gospodarczymi wynikającymi z tej transformacji. Z informacji Komisji wynika, że wydobycie węgla brunatnego w kopalni Turów planowane jest do 2044 r. oraz że w 2021 r. ma zostać oddana do użytku nowa jednostka elektrowni w Turowie opalana węglem brunatnym. Należy zauważyć, że obszary, w których transformacja nie jest planowana lub będzie miała miejsce po 2030 r., a zatem poza ramami czasowymi określonymi w rozporządzeniu w sprawie FST⁵, nie mogą być

1 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/52/UE z dnia 16 kwietnia 2014 r. zmieniająca dyrektywę 2011/92/UE w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Tekst mający znaczenie dla EOG), Dz.U. L 124 z 25.4.2014, s. 1–18.

2 Dyrektywa 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko, Dz.U. L 197 z 21.7.2001, s. 30–37.

3 Dyrektywa 2003/4/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2003 r. w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska i uchylająca dyrektywę Rady 90/313/EWG, Dz.U. L 41 z 14.2.2003, s. 26–32.

4 Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej, Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1–73.

5 COM(2020) 22 final

wspierane z FST.

Terytorialne plany sprawiedliwej transformacji muszą zawierać m.in. opis procesu transformacji na szczeblu krajowym w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu, w tym harmonogram głównych etapów transformacji, które są zgodne z najnowszą wersją krajowego planu w dziedzinie energii i klimatu. Samo istnienie działalności związanej z węglem w niektórych obszarach oraz potrzeby wsparcia w niektórych dziedzinach (np. odnawialne źródła energii (OZE), rewitalizacja) nie oznaczają, że spełniony jest warunek dostępu do dodatkowego, ukierunkowanego wsparcia z FST.

Należy jednak podkreślić, że brak finansowania z FST nie oznacza, że nie istnieją inne możliwości finansowania, aby wesprzeć projekty transformacji z funduszy UE. Komisja zachęca zainteresowane strony, aby ubiegały się o fundusze polityki spójności UE w ramach regionalnych lub krajowych programów operacyjnych na rzecz rozwoju projektów ekologicznych, w odniesieniu do których region posiada już pewne doświadczenie ze względu na aktywny udział w opracowywaniu projektów w ramach inicjatywy dla regionów górniczych w okresie transformacji⁶. Zasoby te mogą być wykorzystane np. na rewitalizację terenów po kopalni, inwestycje w odnawialne źródła energii lub wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Jeśli chodzi o dekarbonizację produkcji energii w elektrowni w Turowie, instalacja ta mogłaby skorzystać ze wsparcia z funduszy systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS).

3) Aktualna sytuacja i nowe fakty od czasu posiedzenia Komisji Petycji w dniu 2 grudnia 2020 r.

W dniu 17 grudnia 2020 r. Komisja wydała uzasadnioną opinię w sprawie skargi międzypaństwowej złożonej przez władze czeskie.

Komisja stwierdziła, że Polska popełniła pewne naruszenia prawa UE, które Czechy podnosiły w swojej skardze, ale nie wszystkie.

Po pierwsze Komisja uznała, że polskie prawo nieprawidłowo transponuje art. 11 dyrektywy w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2011/92/UE), który przyznaje członkom zainteresowanej społeczności dostęp do procedury odwoławczej przed sądem. Brak zgodności odpowiedniego polskiego prawa z dyrektywą 2011/92/UE jest również przedmiotem toczącego się postępowania w sprawie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego zgodnie z art. 258 TFUE.

Po drugie w kontekście procedury przedłużania koncesji na wydobycie dla kopalni węgla brunatnego w Turowie Komisja uznała, że władze polskie nieprawidłowo stosowały przepisy dyrektywy w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (2011/92/UE) i dyrektywy w sprawie dostępu do informacji (2003/4/WE) w odniesieniu do informowania społeczeństwa i państw członkowskich zaangażowanych w konsultacje transgraniczne, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, a także zasady lojalnej współpracy zapisanej w art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE).

Inne naruszenia zarzucane przez Czechy, w szczególności w odniesieniu do dyrektywy w

⁶ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/coal-regions-transition_en.

sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (2001/42/WE) i ramowej dyrektywy wodnej (2000/60/WE), zostały uznane przez Komisję za nieuzasadnione w świetle dowodów i argumentów przedstawionych przez oba państwa członkowskie.

Szczegółowe informacje opublikowano w komunikacie prasowym: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/pl/IP_20_2452

Po przyjęciu przez Komisję uzasadnionej opinii w dniu 26 lutego 2021 r. Czechy skierowały sprawę do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (sprawa C-121/21), w tym wniosek o zastosowanie środków tymczasowych (sprawa C-121/21 R)⁷. Komisja może wystąpić z wnioskiem o dopuszczenie do sprawy w charakterze interwenienta w celu przedstawienia uwag.

Wniosek

Komisja wypełniła swoją rolę instytucjonalną, zgodnie z art. 259 TFUE.

Wydana uzasadniona opinia zawiera informacje dla obu zainteresowanych państw członkowskich dotyczące stanowiska Komisji na temat tego, czy doszło do naruszenia prawa Unii, oraz mogące im pomóc w rozpoznaniu sprawy pod względem merytorycznym. Dostarcza ona również Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej wyjaśnienie i ocenę sprawy z punktu widzenia Komisji w ramach toczącego się postępowania w sprawie C-121/21.

Komisja może wystąpić z wnioskiem o dopuszczenie do udziału w toczącej się procedurze w sprawie C-121/21 w celu przedstawienia uwag.

Komisja nie zakwalifikowała podregionu Bogatynia (Polska) do obszarów, które mogą dostać wsparcie z FST, ponieważ na obszarze tym nie odbywa się proces transformacji w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki ze względu na możliwe przedłużenie wydobycia węgla brunatnego po 2030 r. oraz otwarcie nowej jednostki elektrowni w Turowie opalanej węglem brunatnym.

⁷ Informacje dostępne na stronie internetowej: <http://curia.europa.eu>.